

spoznanji, da se dá vsacemu narodu, kar mu gre, in le še to rečem, ako bi jaz za cesarstvo Avstrijsko snoval temeljne postave „Grundrechte“, napisal bi jim za prvi paragraf to-le: „Oesterreich ist nationslos; keine Nation ist die herrschende in Oesterreich!“ (noben narod ne sme gospod biti v Avstriji). (Dolga in živa pohvala.)

Mnogovrstne novice.

* V solinah v Velički še niso našli pomoči proti povodnji podzemeljski, ktera je že pred božičem raztopila soli za več kot 800.000 gold. vrednosti. Al vse to bi se dalo še pozabiti, da bi se le popolni pogubi otéle soline, sicer država naša zgubi posestvo nad 200 milijoni gold. vredno. Dve reči ste, zavoljo kterih so te soline velike vrednosti: ena je ta, da so v teh solinah neizmerni zakladi kamne soli tako čiste, da se le kar zmelje in je ni treba čistiti kakor se mora čistiti sol iz družih solin; druga prednost pa je ta, da vsa poljska dežela in velik del zahodnje Rusije noter do Moskove po lahki poti iz Veličke dobiva sol.

* Več let zaporedoma je mnogo romarjev o veliki noči potovalo v Jeruzalem. Nemirni časi v Turčiji so vzrok, da se letos opusti to potovanje. Sedanji predstojnik romarske hiše g. Franc Hrovat (bivši fajmošter Št. Jakobski v Ljubljani) ostane v Jeruzalemu.

* Gospodarska akademija v ogerskem Starem gradu (Ungar. Altenburg), ktera je dozdej ces. kralj. akademija bila, je 15. dne t. m. postala ogerska. Učni jezik ostane (kakošna milost!) vendar še nemški.

* Nova šolska postava pravi v §. 27., da vsaka nova šola se mora tako zidati, da vsak otrok ima prostora za 8 do 12 štirjaških stopinj.

* Davek od kuhe žganja je lanskega leta v vsem cesarstvu znesel 2 milijona in 261.859 gold.

* Ogersko je z davki zaostalo za 40 milijonov goldinarjev. Uradni dunajski časnik „Wien. Abendpost“ zagovarja ta zaostanek s tem, da pravi, da se ta zaostali davek vleče že od 1850. do 1867. leta. — Tedaj vendar-le zaostanek — in nič družega! Pa kaj mara „ogerska država“? — če bi jej domá zmanjkalo denarja, pa pride po-nj k „avstrijski državi.“

Dopisi.

Iz Koroškega. † (Premišljevanje v Božiču.) Čudne reči se godé skozi povsod. Vojska žuga svet zgrabiti, slabo pa še stoji v srcu domovine. „Izobraženost je moč“; pustite nam tedaj prosto pot, ne ovirajte našega naroda, dajte mu svete pravice, ktere uživajo tudi drugi narodi, da 19. §. ne ostane mrtva črka. Tam na Ogerskem se razširja „Magjar-orszag“ in se raduje nad obilostjo, ki jo je dosegel, ker dobil je vse in še to, kar se pred leti še nikomur sanjalo ni, — Slavjan pa še zmiraj milo zdihuje, in se le raduje nad svojimi vodniki, kteri so mu dosihmal um bistrili in na blagor narodu delali. Pa upanje še živí v nas, upanje do pravičnega cesarja, upanje do voditeljev naših, da ne opešajo trkati na duri, da se narodu slovenskemu odpró pravice njegove! — Čitali smo v časnikih, da na Ogerskem roparjev mrgoli a da je predrznost njihova taka, da celó železnice nimajo mirú. Pri nas ni sicer razuzdanost tolika, — al tudi pri nas se ne manjka ljudi, ki tujega blaga ne pusté pri miru. Kmalu tù kmalu tam se sliši o ropu in kraji. Gospodje tatovi si pa tudi že vse popred pripravijo, da potem lože kaj odnesejo.

Tako so v eni vasi v malo dneh vsi psi poginili, in potem, ko ni bilo čuvajev, se je veliko pokradlo. Tù pa tam se ljudjé zopet s pismi brez imena strašijo s požarom itd. Če ne bo kmalu bolje, bomo še skoro morali s tatovi prav lepo ravnati, da nam vzamejo, kar jim je drago, da nam le po življenji ne strežejo!

Iz Idrije. (Vabilo.) Da se izvoli nov odbor in reši več društvenih zadev, bode v tukajšnji čitalnici občni zbor 3. dne januarja zvečer. Vljudno vabi vse častite družbenike v zbor odbor.

Iz Planine 24. grudna. — Ko se je zadnjikrat čitalo iz našega trga v „Novicah“ o čitalnici in neugodnih njenih razmerah, zbralo se je kakor navadno (vendar ne smem reči, zarad dopisa) v neki gostilnici precej gospodov in pričel se je živahen razgovor. Poslušal sem mirno sedé, ter sklepal iz vsega, da se bo na razvalinah nekdanje osnovala nova čitalnica; kajti sešteli so že ude — se vé da „in spe“, napovedali zbor, in vse je enoglasno pritrnilo nasvetu, da se naročé časniki in poišče stanovališče. Viktorija! sem si mislil, vendar bo nekaj. Al, ne vriskaj prezgodaj — velí stara prislovica. Kakor je bilo, tako je tudi zdaj. Vse je potihnilo, dasiravno se je o začetku znani rodoljub jako trudil, vsaj malo društvo napraviti; brž ko ne še ni vedel, da veje tukaj kos one burje, ktera hitro plašč zasuče. Šlo je tedaj vse „ad acta“, kakor pri nas marsiktera reč. Vendar še zmiraj ne obupamo, da ne bi — vsem oviram vkljub — iz rajne čitalnice kakor Fenis iz pepela oživila se pomlajena nova. Duh narodni se ne dá v „pano“ djati, in kdor to hoče, dela v roke le onemu „liberalizmu“, kteremu cilj in konec je vse nivelirati. Prostoslav.

Iz Gorenskega 26. dec. — „Tagblatt“ je v štev. 107. pa le zopet laž po svetu nesel, kjer trdi, da slovensko ime „Fužine“ za „Weissenfels“ je novo, še le zdaj od knezoškofijskega konzistorija skovano, našemu ljudstvu čisto neznanó ime. „Tagblatt“ je to ali sam s trte izvil, ali pa se je komú na limanice vsedel, češ, naj nese z drugimi lažmi tudi še to po svetu. — Treba mu je tedaj zopet poduka. Na ga tedaj! Slovensko ime „Fužine“ za nemški trg „Weissenfels“ je zgodovinsko in ljudstvu v dolini sploh znano ime; vsak otrok, ki je pri pameti, ga tù vé in njegov pomen pozná, da izvira od tukajšnih fužin (Hammerwerke), v kterih se že od starodavnih časov izdeluje železo in jeklo. Če na Gorenskem v dolini koga poprašáš za pot v „Fužine“, nihče ti je ne odkaže čez Koren proti Beljaku, ampak vsakdo proti Ratečam v nemški trg „Weissenfels“. Tega se je Tagblatovi prokurator gosp. Dežman, če je kedaj v natoroznanskih zadevah ondi popotoval, sam lahko prepričal, saj je naravno, da so Nemci besedo „Fužine“ za „Hammerwerk“ za pripravno spoznali. Saj je tudi slovenska vas v Bohinju „Stara fužina“ v nemški „Althammer“ prestavljena. In tudi ta ima od starih baron Zoisovih fužin ime, o kterih se železo izdeluje. Tudi „Kaltenbruna“ menda noben preprost človek ne pozná, „Fužine“ pa vsak. Naj bi se naša domača imena pustila, kakor jih je Bog ustvaril, kajti „vox populi, vox Dei“, in ne imeli bi tistih pokvék, ki so lepemu slovenskemu jeziku na sramoto; ostalo bi v vseh jezikih „Selo“ in Nemeč bi se gotovo čelusti ne izpahníl namesti da nam je lepo to besedo pokvaril v „Zellach“, „Visoko“ v „Waisach“, „Javorje“ v „Afriach“, „Luže“ v „Lausach“ itd. Naša lepa Sava mora biti „Sau“ in naš velikan Triglav celó „Terglu.“ Mar mora vsako slovensko lastno ime po prestavi nemško klofuto dobiti, da postane pokveka? — Po pravici je pel že pred leti naš Koseski: „Dajte sosedu nazaj, kar je najetega v njem!“ Zato imajo prav pisatelji, ki tudi v nemškem ali latinskem jeziku rabijo